

FIŞA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca		
1.2. Facultatea	Facultatea de Istorie și Filosofie		
1.3. Departamentul	Istorie medievală, premodernă și istoria artei		
1.4. Domeniul de studii	Istorie		
1.5. Ciclul de studii	Licență		
1.6. Programul de studii/ Calificarea	Istorie		

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Teoria istoriei			
2.2. Titularul activităților de curs	Lect. Dr. Augusta Costiuc Radosav			
2.3. Titularul activităților de seminar	Lect. Dr. Augusta Costiuc Radosav			
2.4. Anul de studiu	II	2.5. Semestrul	I	2.6. Tipul de evaluare

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	1
3.4 Total ore din planul de învățământ	42	Din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					40
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					40
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					40
Tutoriat					13
Examinări					2
Alte activități:					
3.7 Total ore studiu individual	133				
3.8 Total ore pe semestru	175				
3.9 Numărul de credite	7				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu este cazul
4.2. de competențe	Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> Cunoașterea și înțelegerea conceptelor, a terminologiei și a principalelor direcții de evoluție ale teoriei istoriei Utilizarea corectă a conceptelor însușite în comunicarea scrisă și orală Dezvoltarea competențelor de reflecție și de analiză critică a surselor referitoare la teoria istoriei
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> Capacitatea de a înțelege și respecta diversitatea și multiculturalitatea Dezvoltarea capacitațiilor de comunicare scrisă și orală Abilitatea de a gândi critic

7. Obiectivele disciplinei (reiesind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Cursul de teoria istoriei și curente istoriografice contemporane, predat în ultimul semestru al ciclului de studii, oferă absolvenților de istorie familiarizarea cu aspecte ale gândirii și teoriei istoriei din sec. XIX – XX.
7.2 Obiective specifice	În cadrul cursului sunt analizate cele mai inovative abordări privind reconstrucția narativă a trecutului, „noua istorie” culturală, „noua istorie” politică, „noua istorie” intelectuală. Plasată la interfeța dintre istoriografie și filosofia istoriei, teoria istoriei se concentrează asupra evoluției gândirii istorice din epoca contemporană, pe un itinerar ce punctează marile teorii și paradigme ale cunoașterii din domeniul științelor sociale. Fundamentarea teoretică și modelele interpretative oferite de cursul de teoria istoriei absolvenților în istorie conturează reperele autoreflecției istoricului asupra meseriei de istoric și asupra condiției scrisului istoric în lumea contemporană.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Noțiuni introductory: terminologie; definiții, tipuri de “teorii ale istoriei”; conceptul de “istorie”; cunoașterea istorică și particularitățile sale; funcții ale scrisului istoric	prelegere	
2. Secolele XVIII-lea și al XIX-lea și filosofia istoriei: filosofie și istorie; limbă și epistemologie istorică; istorie nemijlocită; istorie reflectată; istorie filosofică	prelegere	
3. Filosofia analitică a istoriei: legile generale în istorie; explicația științifică în istorie; teoria explicației; teoria înțelegерii	prelegere	

4-5. Filosofia narativă a istoriei: încadrare terminologică; orientări în spațiul anglo-saxon; orientări în spațiul francez; “explicația narativă”; “propoziția narativă”; “poetica” scrisului istoric; “efectul de real”	prelegere	
6-7. Filosofia narativă a istoriei: “Linguistic turn” și istoria; subiect, povestire, eveniment, document, intrigă, trama narativă, protocoale lingvistice în scrisul istoric; nivel metaistoric al scrisului istoric; “efekte explicative”, structura metaistorică a conștiinței istorice	prelegere	
8-9. “Timpul trecut” ca obiect al istoriografiei și teoriei istoriei între sfârșitul secolului al XIX-lea și a doua jumătate a secolului al XX-lea: delimitarea dintre trecut și prezent; distanțarea dintre trecut și prezent; inteligibilitatea și sensul trecutului istoric; “viitorul-trecut” sau “viitorul-în-trecut”; timpul experienței trăite; adevar și reprezentare în scrisul istoric	prelegere	
10-11. “Timpul trecut” ca obiect al istoriografiei și teoriei istoriei la sfârșitul secolului al XX-lea: “presentismul”; istorie și memorie; memoria traumatică; “istoria care nu trece”; “limitele reprezentării”	prelegere	
12. Noua istorie culturală: istoria mentalităților; antropologia istorică; microistoria; istoria intelectuală; ”noua istorie culturală”; ”reprezentări”	prelegere	

Bibliografie recomandată:

1. *A Companion to the Philosophy of History*, ed. Aviezer Tucker, New Jersey, Wiley-Blackwell, 2009.
2. KOSELLECK, Reinhart, *Conceptul de istorie*, Iași, Ed. Universității Al. I. Cuza, 2005.
3. CARR, Edward H., *What Is History*, London, University of Cambridge Press, 1961.
4. BURKE, Peter, *Istorie și teorie socială*, București, Humanitas, 1999.
5. VEYNE, Paul, *Cum se scrie istoria*, București, Ed. Meridiane, 2005.
6. WHITE, Hayden, *Metahistory. The Historical Imagination in Nineteenth-Century Europe*, Baltimore, Johns Hopkins University, 1973.
7. WILSON, N. J., *History in Crisis*, New York, Pearson International, 2014.
8. CHARTIER, R., *Lumea ca reprezentare. Istora între certitudini și neliniște*, București, România Press, 2010.
9. RICOEUR, Paul, *Memorie, istorie, uitare*, Timișoara, Amarcord, 2007.
10. TOPOLSKI, J., *Metodologia istoriei*, București, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1987.

11. ZEMON DAVIS, Natalie, *Ficțiunea în documentele de arhivă*, București, Nemira, 2003.
 12. XENOPOL, A. D., *Scieri sociale și filosofice*, București, Ed. Științifică, 1967
 13. IORGA, N., *Generalități cu privire la studiile istorice*, București, [s.n.], 1944.
 14. PÂRVAN, V., *Scieri*, București, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1981.
 15. LUPAŞ, I., *Scieri alese*, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1967.

8.2 Seminar/laborator	Metode de predare	Observații
1. Conceptul de istorie: istorie-realitate, istorie-cunoaștere, discurs istoric	Dezbateră, lectură, analiză de text.	
2. Condiția contemporană a scrisului istoric: turnura lingvistică, istoria culturală, deconstructivismul istoric, istorie și memorie	Dezbateră, lectură, analiză de text.	
3. De la teoria istoriei la metoda critică: metode de stabilire a faptelor istorice, explicația în istorie, narăjunea istorică și ficțiunea epică, inferențe antifactuale și contrafactuale	Dezbateră, lectură, analiză de text.	
4. De la epistemologia istoriei la ontologia istoriei: repere în teoria și gândirea istorică din România	Dezbateră, lectură, analiză de text.	

Bibliografie:

* Câteva titluri se repetă în română sau în engleză, optați pentru una dintre variante

1. Conceptul de istorie: istorie-realitate, istorie-cunoaștere, discurs istoric

- Koselleck, R., *Conceptul de istorie*, Iași, Ed. Univ. "Al. Ioan Cuza", 2005, p. 25-82.
 Carr, E. H., *What Is History*, London, Penguin Books, 1990, p. 7-31.
 Rancière, J., *The Names of History*, Minneapolis, University of Minnesota Press, 1994, p. 1-9; p. 24-41.
 Burke, Peter, *History and Social Theory*, Ithaca NY, Cornell University Press, 1993, p. 1-21.
 Burke, Peter, *Istorie și teorie socială*, București, Humanitas, 1999, p. 9-23.
 Veyne P., *Writing History*, Middletown, Wesleyan University Press, 1971, p. 1-14, p. 263-289.
 Veyne P., *Cum se scrie istoria*, București, Ed. Meridiane, 1999, p. 9-23, p. 195-227.
 Hegel, G. F., *Prelegeri de filosofia istoriei*, București, Ed. Academiei RSR, 1968, p. 1-12.

2. Condiția contemporană a scrisului istoric: turnura lingvistică, turnura culturală, istoria culturală, deconstructivismul istoric, istorie și memorie

- White, Hayden, *Metahistory*, Baltimore, Johns Hopkins University Press, 1975, p. 1-42.
 Wilson, N. J., *History in Crisis*, Upper Saddle River NJ, Prentice Hall, 2005, p. 62-90.
 Chartier, R., *Lumea ca reprezentare. Istoria între certitudini și neliniște*, București, Ed. România Press, 2010, p. 73-128.
 Poirrier, Ph., *Les enjeux de l'histoire culturelle*, Paris, Éd. Le Seuil, 2004, p. 13-43.
 Rioux, Jean-Pierre; Sirinelli, Jean-François, *Pour une histoire culturelle*, Paris, Éditions du Seuil, 1996, p. 7-18; p. 433-442.
 Burke, P., *Varieties of Cultural History*, Ithaca NY, Cornell University Press, 1997, p. 1-22, p. 183-212.
 Ricoeur, P., *Memory, History, Forgetting*, Chicago, The University of Chicago Press, 2004, p. 21-44, p. 234-261, p. 443-456.
 Ricoeur, P., *Memorie, istorie, uitare*, Timișoara, Ed. Amarcord, 2007, p. 37-62, p. 286-337, p. 450-466.

Todorov Tz., *Abuzurile memoriei*, Timișoara, Ed. Amarcord, 1999, p. 9-61.
Hutton P., *The Memory Phenomenon in Contemporary Historical Writing*, London, Palgrave Macmillan, 2016, p. 1-26.

- 3. De la teoria istoriei la metoda critică: metoda critică, metode de stabilire a faptelor istorice, explicația în istorie, narativitatea istorică și ficțiunea epică, inferențe antifactuale și contrafactuale**
- Topolski, J., *Metodologia istoriei*, București, Ed. Științifică și Encyclopedică, 1987, p. 298-333, 369-402, 413-437, 440-452.
Topolski, J., *Methodology of History*, Dordrecht : Warsaw, D. Reidel : PWN, 1977, p. 431-586, p. 605-624.
Zemon Davis, N., *Ficțiunea în documentele de arhivă*, București, Nemira, 2003, 7-53.
Salmon, P., *Histoire et critique*, Bruxelles, Ed. de l'Université de Bruxelles, 1990, p. 99-169.
Ferguson, N., *Istorie virtuală. Evoluții alternative, ipoteze contrafactuale*, Iași, Polirom, 2013, p. 1-64, p. 267-275.
Levy, J., "Counterfactuals, Causal Inference and Historical Analysis", în: *Security Studies*, Vol. 24, nr. 3 (2015), p. 378-402.
Kaye, Simon, "Challenging Certainty: The History and Utility of Counterfactualism", în: *History and Theory*, Vol. 49 (February 2010), p. 38-57.
Weinryb, E., "Historiographic Counterfactuals", în: *A Companion to the Philosophy of History and Historiography*, ed. Aviezer Tucker, Hoboken NJ, Wiley-Blackwell, 2009, p. 109-119.

- 4. De la epistemologia istoriei la ontologia istoriei: repere în teoria și gândirea istorică din România**
- Xenopol, A. D., "Expunere pe scurt a principiilor fundamentale ale istoriei", în: Pompiliu Teodor, *Evoluția gândirii istorice românești*, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1970, p. 240-254.
Radosav D., "A. D. Xenopol", în: *Istoriografia românească*, coord. Doru Radosav, București : Editura Academiei Române : Univers Encyclopedic Gold, 2019, pp. 174-185.
Iorga, N., "Despre concepția actuală a istoriei și genesa ei", în: Pompiliu Teodor, *Evoluția gândirii istorice românești*, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1970, p. 369-379.
Teodor, P., "Nicolae Iorga și istoria universală", în: Pompiliu Teodor, *Istorici români și probleme istorice*, Oradea, Fundația Culturală "Cele Trei Crișuri", 1993, p. 3-11.
Radosav D., "N. Iorga", în: *Istoriografia românească*, coord. Doru Radosav, București : Editura Academiei Române : Univers Encyclopedic Gold, 2019, pp. 196-206.
Pârvan, V., "Despre valorile istorice", în: Pompiliu Teodor, *Evoluția gândirii istorice românești*, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1970, p. 424-433.
Radosav D., "Vasile Pârvan", în: *Istoriografia românească*, coord. Doru Radosav, București : Editura Academiei Române : Univers Encyclopedic Gold, 2019, pp. 242-246.
Lupaș, I., "Sensul și scopul istoriei", în: Pompiliu Teodor, *Evoluția gândirii istorice românești*, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1970, p. 439-442.
Radosav D., "Ioan Lupaș", în: *Istoriografia românească*, coord. Doru Radosav, București : Editura Academiei Române : Univers Encyclopedic Gold, 2019, pp. 255-266.

1. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemică, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

- Disciplina își construiește modelul de analiză și de dezbatere pe principalele lucrări de referință referitoare la teoria istoriei
- Disciplina are rolul de a forma abilități de comunicare și competențe necesare analizei și reacției critice.

2. Evaluare

Tip de activitate	10.1. Criterii de evaluare	10.2. Metode de evaluare	10.3. Pondere din nota finală
10.4. Curs	Însușirea informațiilor aferente tematicii predate și capacitatea de a le analiza, contextualiza și evalua critic	Scris	70%
10.5. Seminar/laborator	Prezentare de seminar; participarea activă la dezbatere, discuții, cunoașterea noțiunilor și a ideilor conținute în texte istorice analizate	Oral	30%
10.6. Standard minim de performanță			<ul style="list-style-type: none"> • Nota 5 la examenul scris. • Prezentarea la examen este condiționată de prezența la curs și seminar și de redactarea unei lucrări de seminar. •

Data completării: Semnătura titularului de curs: Semnătura titularului de seminar:
.... Lect. Dr. Augusta Costiuc Radosav.... ...Lect. Dr. Augusta Costiuc Radosav...

Data avizării în catedră Semnătura Șefului de departament/ catedră
.....